

Zitierhinweis

Pešek, Jiří: review of: Marek Waic, *In the Shadow of Totalitarianism. Sport and the Olympic Movement in the "Visegrád Countries" 1945–1989*, Praha: Karolinum, 2014, in: *Český časopis historický*, 2016, 2, p. 533–534, DOI: 10.15463/rec.935269093

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a–63a UrhG) zulässig.

nila k otevřenému plošnému vyrabování českých zemí. Zmíněná počáteční relativní tolerance a komparativně dobré zásobování (nežidovského) obyvatelstva v protektorátu bylo podmíněno významem protektorátního průmyslového potenciálu pro Německou říši a nacistickým vědomím nutnosti udržet jeho funkčnost.

To, co do bilance říšsko-protektorátního (ostatní státy byly z obchodu postupně eliminovány) obchodu zemědělskými produkty a potravinami vůbec nevstupovalo, bylo zásobování jednotek wehrmachtu a SS na území Čech a Moravy, kryté z protektorátních zdrojů. Určit výši této vojenské spotřeby lze ovšem s ohledem na značnou zlomkovitost dochovaných pramenů jen ve velmi omezené míře. Cenné je nicméně již rámcové zakalkulování této položky do celkového přehledu.

Práce B. Stolleové potěší řešeršní i stylistickou důkladností. Kniha by neměla zůstat četbou jen nevelké skupiny hospodářských a agrárních historiků. Téma i vzhled do něj mají obecnější, až daleko přes rok 1948 sahající konotace.

Jiří Pešek

Marek WAIC et al.

In the Shadow of Totalitarianism.

Sport and the Olympic Movement

in the "Visegrád Countries" 1945–1989

Praha, Karolinum 2014, 251 s.,

ISBN 978-80-246-2463-1.

Sport jako politikum i nástroj účelové politizace společnosti je nepochybně významným tématem. Anotovaná kniha se z tohoto úhlu pohledu zabývá sportem v období totality (kupodivu do ní autoři zahrnuli také léta 1944–1948: to je vcelku pochopi-

telné v polské perspektivě, poněkud méně v československé nebo maďarské). Po krátké předmluvě následuje kapitola Marka Waice o sportu v Československu 1945–1989 a kapitola Františka Koláře o československém olympijském hnutí v téže době. Tomasz Jurek vylíčil sport a olympijské hnutí v Polsku 1944–1989, Katalin Szikora totéž pojednala pro Maďarsko. Po kratičkém, nic neříkajícím shrnutí následuje výběrový přehled literatury k tématu a identifikační soupis (nikoliv rejstřík: chybí odkazy na stránky) sportovních osobností, zmíněných v textu. Kniha vychází z publikovaných studií, sportovní publicistiky, v nevelké míře i z dokumentů (z usnesení) ústředních orgánů sportovních a olympijských svazů.

Knihu otevírá stručný neautorizovaný pohled na sport a olympijské hnutí od roku 1894/1896, vybavený podtitulem „Účast zemí Visegrádu na tvorbě a vývoji sportu ve střední Evropě“. Řada překvapení, která tato kniha skýtá čtenáři, tu začíná hned na první stránce, kde je Maďarsko (resp. Maďaři) přelomu 19. a 20. století prohlášeno národem „zbaveným suverenity“ – až na maďarské zástupce, kteří se díky rakousko-uherskému vyrovnání podíleli na vládě monarchie. Podotkneme k tomu, že tak činili prostřednictvím brutální maďarizace „své“ části monarchie. Sport byl dle autorů na evropský kontinent importován z „angličtiny“. Laického čtenáře v tomto kontextu překvapí, že na snímku prvního olympijského výboru, publikovaném v knize, absentuje jakýkoliv zástupce Spojeného království. Snad by též stálo za to, vysvětlit čtenáři rozdíl mezi „sportem“ a „gymnastikou“, do níž ovšem v knize evidentně patří např. lehká atletika... V této knize se však drobnosti nevysvětlují. Spíše je nabídnut soubor nediferencovaných ideologických klišé.

Waicova studie se zaměřila prakticky pouze na přelom čtyřicátých a padesátých let, celé další období je v ní jen zmíněno. Studie, která pojednává o drastickém komunistickém pokusu o politizaci sportu, končí překvapivě sdělením, že od konce šedesátých let byli sportovci i funkcionáři mimo špičkovou úroveň apolitictví, na špičkové úrovni se pak stáhli do ulity soukromí, neovlivňovaného politickým systémem. Pamětník oné doby a čtenář tehdejších novin empiricky ví, že tomu tak nebylo – a vzhledem k formám financování sportu ani být nemohlo. Kolářův příspěvek o olympiádách pak nabízí pouhé chaotické vyprávění, zmateně kombinující informace o politických problémech, o významných úspěších československých sportovců, historky ze života sportu atd.

Publikované studie nemají metodu, nekladou si otázky, neřeší jasně definované problémy. Dobrý nápad komparativního sledování tří sousedících sportovních prostředí nebyl dotažen do konce: jakékoliv srovnávající vyhodnocení v knize chybí! To, co zbývá, je špatnou angličtinou napsaná populární informace o některých aspektech středoevropského poválečného sportu.

Jiří Pešek

Jan PELIKÁN

Novými cestami.

Kosovo v letech 1958–1969

Praha, Filozofická fakulta

Univerzity Karlovy 2014, 400 s.,

ISBN 978-80-7308-508-7.

Kniha předního odborníka na dějiny moderního Balkánu vyšla jen rok po syntéze Václava Štěpána o dějinách konstelace Jugoslávie – Srbsko – Kosovo. Vytýčila si užší téma: (podle autorova mínění) klíčo-

vý úsek jugoslávsko-kosovských dějin, tedy dobu zlomu ve vývoji této oblasti směrem k albánskému separatismu. Autor vyšel z rozsáhlých výzkumů archivních fondů ústředních výborů Svazu komunistů Srbska a Svazu komunistů Srbska – Svazu komunistů Kosova. Materiály z místa samého, tedy akta přístinského stranického archivu však byla dle Pelikána roku 1999 vyvezena do Srbska a pro výzkum zůstávají blokována. Pelikán pak na základě prozkoumání obsáhlého srbsko-stranického materiálu, doplněného soustavnou rešerší bělehradského deníku Politika a s oporou v srbské literatuře (albánskou autor nemohl z jazykových důvodů recipovat) popsal v jednotném chronologickém toku pouze průběžně očíslovaných kapitol děje v Kosovu ve sledovaném desetiletí. Jedinou výjimku představuje kapitola II. (s. 60–93), která je – na základě dobových úředních statistik – věnována sociální a civilizační situaci v Kosovu zkoumané doby.

Autor se netají tím, že nejen výběrem pramenů a literatury, ale i stanoviskem stojí na straně Srbů. Vytýká z této pozice Titově „oligarchické“ vládě, že postupně zcela zrovnoprávnila většinové albánské obyvatelstvo Kosova se Srby, a to do té míry, že správu provincie předala komunistickým funkcionářům albánského původu. Cílovou představou tehdejšího celostátního vedení komunistické strany byla modernizace oblasti, urychlení jejího ekonomického rozvoje a tím také integrace Kosova do Jugoslávie. „Přehlíželo se, že se tyto změny dějí na úkor kosovských Srbů, kteří byli stále více vystavováni projevům diskriminace ze strany většinového etnika.“ Výsledky nařízeného pokusu o modernizaci oblasti byly přitom podle Pelikána velmi problematické a rozhodně nepodnikly v kosovských

